ОКТЯБРЬ—ТАРЯАТУШААЛГЫН ШИИДХЭХЫ ҺАРА!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Үдын Горкомой орган.

№ 237 (4843) | Воскрес. 1945 оной окт. 21. | Сэн 20 мүн.

Аймагуудай выставкые эрхим бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэхэ

Бурят-Монгол АССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй областной комитет болбол байгша оной ноябриин 1-һээ 10 хүртэр малажалай аймагай выставкэнүүдые 3—4 үдэрэй болзортойгоор үнгэргэхые аймагай гүйсэдхэхэ комитедүүд ба ВКП(б)-гэй айкомуудые уялгалаа һэн. Мүн аймагуудай малажалай выставкэнүүдтэ хабааданалсагшадта үгтэхэ дипломуудай условинууд батала гдаһан байгаа.

Эндэ социалистическэ малажалые үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ба дээшэлүүлхэ ябадал хангаһан түрүү колхозууд, малажалай түрүүшүүдтэ дипломууд үгтэхэ байна.

Энэ тогтоолой гараһанһаа хойшо республикын аймагууд малажалай выставкые эрхим бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэхын түлөө бүхы хэмжээнүүдые абаһан байха юм. Яруунын аймаг выставкэдэ бэлэдхэлые эртэнһээ хойшо эхилжэ, аймагай выставкын комитет эмхидхээд, тэрээндэ хабаадаха экспонадууд болон малажалай түрүүшүүлые шэлэн абажо дүүргүүтэй байна. Мүн Прибайкальска аймаг энэ выставкэдэ эрхим бэлэдхэлтэй. Тарбагатайн аймагай малажалай выставкэ ноябриин 1-һээ 3 хүртэр үнгэргэгдэхэнь гэжэ выставкын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Воронцов тэмдэглэжэ мэдээсэнэ. Дүүрэн бэшэ мэдээнүүдээр энэ выставкэдэ һү ехые үгэдэг 20 үнеэн ба мүн хэдэн олон түрүү малшад, малажалай фермэ гүүртэ, колхозууд, тэрэшэлэн морин, үхэр, хонин, гахай мэтын малнууд хабаадахаар хараалагдана.

Аймагуудаар үнгэргэгдэхэеэ байһан малажалай выставкэ хадаа манай республикын колхозууд, эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд болон малажалай фермэ, гүүртэ, бригаданuудай хүдэлмэрилэгшэд болон специалистнарай хэр зэргээр хүдэлмэрилжэ, Эхэ орон болон Улаан Арминнгаа сэрэг дайнние илалта түргэдхэлээр шиидхэхэ хэрэгтэ хэды ехэнээн туһаламжа хүргэһые элидээр харуулжа үгэхэ байна. Малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ба тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эсэшэ-сусашагүйгөөр оролсожо, нилээдгүй ехэ амжалтануудые туйлаһан эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд манай республика дотор барагдашагүй олон. Эдэнэр хадаа геройческа Улаан Армиин боецүүдые сэрэг дайнай һүртэ үдэрнүүдтэ эдеэ хоолоор таһалдуулангүй хангажа, тэдэнэрые урмашуулан баатаршалгада зоригжуулаа.

Сэлэнгын аймагай «Социализм» гэжэ хүдөө ажалай артелиин малажалай фермэ, гүүртэ, бригаданuудай бүхы хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй түсэб дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хабаяа гаргажа, нилээдгүй амжалтануудые туйлаба. Байгша оной июлиин 1-эй мэдээгээр, тус колхоз 1945 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу морёор—108 процент, эбэртэ бодо мэлаар—100,2 процент, хонин ямаагаар—115,5 процент дүүргэһэн байха юм. 1944 онойхитой сасуулхада тус колхоз бүхы мала тооё 700 гаран толгой олошоруулһан байна. «Социализм» колхозойхид жэл бүри малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха уялгата түлбэринүүдээ саг болзор соонь оруулдаг байна. Тэрэшэлэн мяха, һү болон бусад продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбүүдээ энэ жэлдэ бүримүһэн дүүргэнхэй. Мүнөө эдэнэр адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые гол түлэб дүүргэбэ.

Дээрэхи колхозойхид шэнгеэр ажаллажа, адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлһэн түрүү колхознигууд республикын аймаг, нютаг бүхэндэ бии.

Болохоёо байгаа малажалай аймагуудай выставкэдэ эдэ түрүү хүнүүдэй хүдэлмэриин дүршэл үргэнөөр харуулагдахань гээшэ. Тиимэдэ малажалай энэ выставкэнүүд эрхим бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэгдэжэ, тэрээндэ хабаадагшадай ажал хүдэлмэриин үльгэр жэшээ бүгэдэндэ нэбтэрүүлэгдэхэ болоно.

Аймагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай органууд болон выставкын комитедүүд хадаа БМАССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй обкомой тогтоолые бодотоор дүүргэн, аймагуудай малажалай выставкэнүүдые эрхим бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэхэ ябадал хангаха уялгатай.

Нүхэд малшад болон малажалай специалистнар! Аймагуудай выставкэнүүдтэ хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө үлэгшэ хэдэн үдэрнүүд соо дутуу дундануудаа дары усадхажа, түрүү зэргэ эзэлхын түлөө тэмсэгты!

ҺУНГУУЛИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИССИИН СОСТАВТА КАНДИДАДУУДЫЕ ДЭБЖҮҮЛГЭ

Магнитогорскын доменщик А. Л. Шатилин болбол Центральна һунгуулиин комиссида кандидат болобо

МАГНИТОГОРСК, октябриин 17. (ТАСС). Октябриин 16-да Магнитогорско металлургическа комбинадай бүхы цехүүд соо хүдэлмэришэдэй суглаан боложо, һунгалтын кампанида металлургнуудай хабаадалсаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна.

Доменщигүүдэй коллективэй суглаан дээрэ Центральна һунгуулиин комиссиин составта тус комбинадай алдар солото доменщик Алексей Леонтьевич Шатилинай кандидатурые табиха гэһэн дурадхал оруулагдаба.

Тус суглаан дээрэ горновой нүхэр Проосов үгэ хэлэхэдээ Алексей Леонтьевич Шатилинние большевистскэ партиин үнэн сэхэ хүбүүн горновойһоо эрхим мастер хүрэтэр урагшаа дэбжэһэн түрүү үйлэдбэришэн мүн гэжэ харуулһан байгаа. Нүхэр Шатилин болбол Эхэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүд соо гайхамшаг һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө, Гүрэнэй Оборонын Комитедэй даалгабаринуудые эрхим һайнаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө Ленинэй хоёр орденоор шагнагдаһан байна.

Нүхэр Шатилинай кандидатура болбол Магнитогорско комбинадай мүн бусад цехүүд соо үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Проволочно-штрипсово цехын электригүүдэй бригадир нүхэр Гольдин болбол нүхэр Шатилинай кандидатурые зүбшөөн дэмжэжэ, иигэжэ хэлэһэн байна гэбэл:

—Нүхэр Шатилин болбол домныи гайхамшаг һайн мастер ба советскэ Эхэ оронойнгоо патриот мүн гэжэ би мэдэхэ байнаб. Алексей Леонтьевич болбол доменщигүүдэй залуу үеые хүмүүжүүлэн һургаха ябадалда ехэхэн оролсоо хүсэеэ гаргаһан байна. Манай цехын бүхы хүдэлмэришэдые нүхэр Шатилинай кандидатурын түлөө голосовалагты гэжэ би уриха байнаб.

А. Л. Шатилинай кандидатура болбол Магнитогорско комбинадай бүхы цехүүдэй коллективүүд дээрэ нэгэн дуугаар табигдаһан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ магнитогорцууд болбол бүри ехэ эдибхитэй шангаар хүдэлмэрилжэ байха юм.

Магнитогорско комбинадай бүхы цехүүд дээрэ Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 28 жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөн үдэрһөө үдэртэ улам үргэнөөр дэлгэржэ байна.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдые „Эхын алдар" гэжэ орденууд ба „Эхын медаль" гэжэ медальнуудаар шагнаха тухай

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь «Б.-М. Үнэнэй» октябриин 19-эй номерто).

Долоон хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые

«ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ 3-дахи ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

8. СОЛОВЬЕВА Анна Куприяновнае—Кабанскын аймагай «Красный Партизан» колхозой колхозница.
9. СЕРЕБРЕННИКОВА Анна Прокопьевнае—Кабанскын аймагай, «1 Краевой съезд Советов» колхозой колхозница.
10. СТАИСУПОВА Анна Григорьевнае—Кабанскын аймагай, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
11. УСТЯНЦЕВА Клавдия Георгиевнае—Кабанскын аймагай, Кабанскын сельпогой хүдэлмэришэн.
12. ХЛЫСТОВА Ирина Васильевнае—Кабанскын аймагай, Тимлюй тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Зургаан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые

«ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 1-дэхи ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. АНАШЕНКО Федора Иннокентьевнае—Зүүн Сибириин түмэр замай, Посольско станциин водокачкын хүдэлмэришэн.
2. БОЙКОВА Елена Степановнае—Кабанскын аймагай, «XVII партсъезд» колхозой колхозница.
3. БУДРЕЕВА Наталья Тимофеевнае—Кабанскын аймагай, Творогово тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
4. ДОБРЫНИНА Татьяна Лаврентьевнае—Кабанскын аймагай «Байкал» колхозой колхозница.
5. ДОРОХОВА Аксинья Григорьевнае—Кабанскын аймагай Брянска тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
6. ЕРМАКОВА Таисья Васильевнае—Кабанскын аймагай, Тимлюй тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
7. ЗАЛУЦКАЯ Анна Ивановнае—Кабанскын аймагай, «XVII партсъезд» колхозой колхозница.
8. ЗОРИНА Анна Ульяновнае—Кабанскын аймагай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
9. ИПАТОВА Анна Спиридоновнае—Кабанскын аймагай, «Селенга» гэжэ промартелиин хүдэлмэришэн.
10. ИПАТОВА Улита Корнеевнае—Кабанскын аймагай, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
11. КОНДРАТЬЕВА Татьяна Яковлевнае—Кабанскын аймагай, Кабанскын сельпогой хүдэлмэришэн.
12. КАРПОВА Анастасия Иннокентьевнае—Кабанскын аймагай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
13. КОТОВА Федора Константиновнае—Кабанскын аймагай, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
14. КЫШТЫМОВА Мария Дмитриевнае—Посольско сельсоведэй Большая Речка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
15. ЛЮДОВА Антонида Дмитриевнае—Кабанскын аймагай, Чкаловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
16. МАСЛОВА Мария Трофимовнае—Кабанскын аймагай, Калининай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
17. НИКОНОВА Марфа Илларионовнае—Кабанскын аймагай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
18. НИКОНОВА Ульяна Ивановнае—Кабанскын аймагай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
19. ОКРУГИНА Антонида Семёновнае—Кабанскын аймагай, Брянск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
20. ПОПОВА Мария Панкратьевнае—Кабанскын аймагай, «12 декабря» гэжэ промартелиин цехые даагша.
21. СЕКЕРИНА Анастасия Кузьминичнае—Кабанскын аймагай Тимлюй тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
22. СЕРЕБРЕННИКОВА Александра Александровнае—Кабанскын аймагай «1-ый Краевой съезд Советов» колхозой колхозница.
23. СТРЕКАЛОВСКАЯ Мария Савельевнае—Кабанскын аймагай, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
24. СУВОРОВА Аксинья Ермолаевнае—Кабанскын аймагай, Кабанск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
25. СУВОРОВА Евгения Федоровнае—Кабанскын аймагай, Красный Партизан» колхозой колхозница.
26. СУВОРОВА Ефросинья Викуловнае—Кабанскын аймагай, Степно-Дворецк тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
27. СУВОРОВА Таисья Ивановнае—Кабанскын аймагай, Кабанск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
28. СУВОРОВА Федосья Иннокентьевнае—Кабанскын аймагай, «Красный партизан» колхозой колхозница.
29. ХЛЫЗОВА Нина Трифоновнае—Кабанскын аймагай, «1-ый Краевой съезд Советов» колхозой колхозница.

Табан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые

«ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 2-дохи ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. АВЕРИНА Ульяна Сергеевнае—Кабанскын аймагай, Кабанск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
2. АНАНИНА Ульяна Ефремовнае—Кабанскын аймагай, Брянскын сельпогой хүдэлмэришэн.
3. БОЙКОВА Аксинья Ивановнае—Кабанскын аймагай, «XVII партсъезд» колхозой колхозница.
4. БОЖЕЕВА Агафья Евдокимовнае—Кабанскын аймагай, «1-ое Мая» колхозой колхозница.
5. БОЖЕЕВА Александра Нефедовнае—Кабанскын аймагай, «1-ое Мая» колхозой колхозница.
6. БОЯРКИНА Любовь Ильиничнае—Кабанскын аймагай, Кабанск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
7. БАНЩИКОВА Устинья Ивановнае—Зүүн-Сибириин түмэр харгын, Посольск станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
8. ВОЛКОВА Варвара Екимовнае—Кабанскын аймагай, «XVII партсъезд» колхозой колхозница.
9. ГОРБОВА Парасковья Степановнае—Кабанскын аймагай, «1-ое Мая» колхозой колхозница.
10. ЕРМАКОВА Варвара Лукиничнае—Кабанскын аймагай, Тимлюйскэ хүсэдбэшэ дунда һургуулиин хүдэлмэришэн.
11. ЕРМАКОВА Мария Матвеевнае—Кабанскын аймагай, «Байкал» колхозой колхозница.
12. ЕЛИЗОВА Александра Семёновнае—Кабанскын аймагай, «XVII партсъезд» колхозой колхозница.
13. ЕРОФЕЕВА Мария Михайловнае—Зүүн-Сибириин түмэр харгын, Танхой станциин гэрэй эзэн эхэнэр.
14. КАЧИНА Анна Ивановнае—Кабанскын аймагай, Чкаловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
15. КЛЕМЕНИНА Екатерина Захаровнае — Кабанскын аймагай «XVII партсъезд» колхозой колхозница.
16. КОБЫЛКИНА Евдокия Фёдоровнае—Кабанскын аймагай, Тимлюй тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
17. КОЖЕВИНА Мария Григорьевнае—Кабанскын аймагай, Кабанск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
18. КОТОВА Любовь Степановнае—Кабанскын аймагай, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
19. КРУШИНСКАЯ Анна Николаевнае—Кабанскын аймагай, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
20. ЛИХАНОВА Парасковья Тимофеевнае — Кабанскын аймагай, Чкаловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
21. ЛОБАНОВА Мария Даниловнае—Кабанскын аймагай, «1-ый Краевой съезд Советов» колхозой колхозница.
22. ЛОСКУТОВА Анна Ильиничнае—Кабанскын аймагай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
23. МЕЗЕНЦЕВА Татьяна Кузьминичнае — Кабанскын аймагай, Кабанск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
24. МОШКИНА Варвара Борисовнае—Кабанскын аймагай, Мурзино тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
25. НИКОНОВА Анна Зиновьевнае—Кабанскын аймагай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
26. ОКРУГИНА Александра Фёдоровнае—Кабанскын аймагай, Кабанск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
27. ПЕРЕВОЗНИКОВА Парасковья Яковлевнае—Зүүн-Сибириин түмэр харгын, Посольск станциин гэрэй эзэн эхэнэр.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Хориин, Нударын, Хэжэнгын, Яруунын, Бичурын, Зэдын аймагуудай колхознигууд! Таряатушаалгые мүнөө хүртэр үнжагайруулһан жэгшүүритэ гээгдэлээ дары усадхаха хэрэгтэ бүхы шадалаа гаргагты!

ИВОЛГЫН АЙМАГ

ГЭЭГДЭЛЭЭ УСАДХАХА

Таряа тушааха гүрэнэйнгөө түсэбые болзорһоо урид дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн аймагай түрүү колхозууд гүрэнтэйгөө амжалтатайгаар тоосожо байна.

«Майн 1» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Михалев) бэлэдхэлэй пунктда 1.104 центнер тушаахын оронд 1.203 центнер тушаажа, жэлэйнгээ түсэбые 108 процент дүүргэбэ.

Мүн Маяковскиин нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ 503 центнер таряа тушаагаа. Энэ хадаа таряа тушааха жэлэйнь түсэбэй 97,8 процент болоно. 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхоз бэлэдхэлэй пунктда 1.035 центнер тушаажа, жэлэйнгээ түсэбые 96 процент дүүргэһэн байна.

Ждановай, «Авангард» ба бусад түрүү колхозууд жэлэйнгээ түсэбүүдые 82,4—91,6 процент дүүргэһэн байха юм. Эдэ колхозууд үлэгшэ таряагаа энэ гэһээр тушаажа, гүрэнтэйгөө үглөө мүнөөгүй тоосохонь.

Гэбэшье, энэ таряа тушаалгые нобшоруулжа байһан колхозууд үшөөл бии байһаар. Иволгын сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ 1.093 центнер таряа тушааха байһан аад, оройдоо 373 центнер тушаажа, хамагай һүүлдэ шэрэгдэнхэй. Мүн «III пятилетка» колхоз таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые миил 33,5 процент дүүргэһэн байха юм.

Гүрэндэ таряа тушаалгаар иитэрээ гээгдэжэ ябаһан Иволгын аймагай зарим колхозууд хожомдолойнгоо хойшолонгуудые дары усадхахын түлөө эрид хэмжээнүүдые абажа, түрүүшүүлтэй зэргэшэхэ зорилготой.

Г. БАДМАЕВА.

ВКП(б)-гэй АЙКОМУУД БА АЙМГҮЙСЭДКОМУУДАЙ ЗУУРШАЛГААР ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДОСКАДА БЭШЭГДЭБЭ

ЗАКАМЕНАЙ АЙМАГ

39. **Сталинай нэрэмжэтэ колхоз** (правлениинь түрүүлэгшэ **Б. Д. Дамбаев**, партийна организациинь секретарь **С. Ш. Шагдуров**) — гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид, октябриин 15-да дүүргэһэн байна.

40. **«III Интернационал» колхоз** (правлениинь түрүүлэгшэ **Д. Ц. Цыремпилов**, партийна организациинь секретарь **Т. М. Бельгаева**)—гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид, октябриин 15-да дүүргэв.

41. **Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз** (правлениинь түрүүлэгшэ **Б. Д. Дымбрылов**, партийна организациинь секретарь **Ц. Г. Гармаев**)—гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид, октябриин 15-да дүүргэһэн байна.

МУХАРШЭБЭРЭЙ АЙМАГ

42. **«Эрдэм» гэжэ зерносовхоз** (директорынь **Ф. Ф. Чебунин**, парторганизациинь секретарь **Д. Н. Овчинников**) таряатушаалгынгаа жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэв. Гадна 3306 пүүд таряа түсэбһөө гадуур тушаагаа.

ТАРБАГАТАЙН АЙМАГ

Ударна декада соносхогдобо

Октябриин 20-һоо 31 хүртэр Тарбагатайн аймаг соо ударна декада соносхогдобо. Энэ декада соо аймагай колхозууд 1945 оной хүдөө ажалай намарай үеын хүдэлмэринүүдые, тэдэнэй тоодо: таряа һүрилэлгэ, сохилго болон гүрэндэ тушаалга, намарай пар хахалалгые бүримүһэн шиидхэхэ байна. Тэрэшэлэн адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые дүүргэхэ ба колхозно һүргэтөө бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ юм.

Ударна декадые үнэхөөрөө удараар үнгэргэхын түлөө аймагай бүхы колхозууд социалистическэ мүрысөөнэй эршые улам шангаар дэлгэрүүлэн, ажал хүдэлмэреэ хурдан темпээр ябуулжа эхилбэ. Энэ 10 үдэр соо колхоз бүхэн хэхэ хүдэлмэреэ түсэблэн, үдэр бүриин шанга график зохёогоо.

Соносхогдоһон декадые колхозуудай үнгэргэхэ хэрэгтэ бодото туһаламжа үзүүлхын зорилгоор ВКП(б)-гэй айком ба аймагай гүйсэдхэхэ комитет болбол нютаг бүхэндэ тусхай түлөөлэгшэнэрые гаргаһан байна. Эдэнэр хадаа хүдөө ажалай намарай үеын хүдэлмэринүүдые болон адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл, үбһэ тэжээл суглуулха мэтые энэ арбан үдэр соо колхоз бүхэнөөр шиидхүүлхэ зорилготой. Мүн эдэнэр колхознигуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе үдэр бүриин хүтэлбэреэр хангажа, колхозуудай правленинүүдтэ туһалха ба мүрысөөнэй дүнгые гаргалсаха, түрүүшүүлэй дүршэл шадабарие бүгэдэндэ нэбтэрүүлхэ мэтын хүдэлмэринүүдые үнгэргэхэ байна. Тиихэтэеэ хамта, агитационно-ниитын хүдэлмэриие колхознигуудай дунда үдэр бүри ябуулха байһанаа мартаха зэргэгүй.

И. ТАЙНОВ.

БИДЭНЭР АБАҺАН УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭЭБДИ

Түсэбһөө гадуур 1312 пүүд таряа тушаахабди

Манай аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажалай специалистнар «Красный Заган» гэжэ хүдөө ажалай артелиин членүүдэй уряалаар Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо иимэ уялгануудые абаа һэн гэбэл:

Хуряагдажа абтаха талмай дээрэхи колосто таряанай хадалые 16—20 хүдэлмэриин үдэр соо үнгэргэхэ. Хадажа эхилһэнһээ хойшо 5-дахи үдэртэнь таряа сохилгодо ороод, тэрэ хүдэлмэриие ноябриин 5 хүртэр хүсэд дүүргэхэ. Ажал хэжэ шадаха эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудые ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ бултынь гаргажа, хүн бүхэнэй нормонуудые эрхим шанартайгаар дүүргүүлхэ ябадал хангаха. Таряа тушаалгаар гүрэнэйнгөө урдахи уялгые болзорһоо урид, октябриин 1 хүртэр дүүргэхэ мэтэ.

Иимэ уялгануудые абажа, Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсоод байхадаа, манай аймагай бүхы колхозууд ургаса хуряалгые хараалһан саг соогоо дүүргэжэ, гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ хэрэгтэ бии байгаа бүхы хаба шадалаа элсүүлһэн байна. Тэрэнэй ашаар, колхоз бүхэн таряахуряалгын бүхы хүдэлмэринүүдые ба гүрэндэ тушаалгые байгуулагдаһан графигай ёһоор үнгэргэжэ, абаһан уялгануудаа дүүргэн, хэлэһэн үгэдөө хүрэбэ.

Ургаса хуряалгаа хаһа соонь дүүргээд байхадаа, колхоз бүхэн һүрилэлгэ, сохилгые али болохоор шангадхажа, гүрэндэ тушааха таряа талха элбэгээр гаргаа һэн. Мүн колхозуудай таряа сэбэрлэхэ, хатааха ба бэлэдхэлэй пунктнуудта түргэн абаашажа тушаахын зорилгоор, бүхы хүдэлмэреэ түхэреэн суудхэ соо эмхидхэһэн байха юм. Эдэ бүхы хэмжээнүүдые хаһа соонь үнгэргэһэнэй ашаар, аймагай колхозууд гүрэндэ таряа тушааха графигаа һаад һамшаагүйгөөр дүүргэдэг байгаа. Имагтал ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ, таряахуряалгые шанга графигай ёһоор ябуулһанай аша үрөөр, манай аймагай бүхы колхозууд гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид, октябриин 17-до бүримүһэн дүүргэжэ, республика соо түрүү һуури эзэлһэн байна.

Тиигээд байхадаа, манай аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд түсэбһөө гадуур 1.312 пүүд таряа гүрэндэ тушаахабди гэжэ нэгэн һанаалтайгаар мэдүүлбэ. Тиин, һаямын үдэрнүүдтэ түсэбһөө гадуур оруулха энэ таряагаа бэлэдхэлэй пунктнуудта бараниинь тушаажа дүүргэхэ байнабди. Мүнөө аймагай колхозууд түсэбһөө гадуур оруулха таряа гүрэндөө түргэн тушаахын түлөө таряа сохихо, сэбэрлэхэ болон хатааха хүдэлмэринүүдые урдынхиһаа улам эршэтэйгээр үнгэргэжэ байха юм.

1945 оной илалтын жэлэй ургасые үрилтэ гээлтэгүйгөөр хуряажа абаад, гүрэндэ эрхим шанартай таряа элбэг дэлбэгээр оруулха хүндэтэ уялгаяа арюунаар дүүргэхэ хэрэгтэ аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажалай специалистнарай унаһан малгайгаа ургэхэ забдагүйгөөр хүдэлмэрилжэ, энэ амжалтануудые туйлаһыень тусгаар тэмдэглэмээр байна. Ургаса хуряалга, таряа гүрэндэ тушаалгын эхилхэһээ абаад һүүл хүртэр үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ ба эрхим шанар туйлажа абаһан эрхим колхознигууд аймаг соо олон. Имагтал эдэнэрэй оролдолго хадаа аймагаа таряахуряалга, гүрэндэ тушаалгаар түрүү зэргэдэ гаргаба гээшэ.

Молотовой, Бур-Цакирай сомоной Ленинэй, Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Улаан Октябрь», «Интернационал» ба бусад колхозууд ургаса хуряалга ба гүрэндэ таряа тушаалгануудай үедэ илангаяа һайнаар хүдэлмэрилжэ гараа. Эдэ колхозуудай хүдэлмэрилэгшэд таряахуряалгын эхилһэнһээ хойшо бригада, звено болон колхозник бүхэнэй ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнэрэй жаяг заршам шангаар сахиһанай ашаар аймаг соо үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ илажа, түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн байха юм.

Таряахуряалга, гүрэндэ тушаалгануудай түсэбүүдые саг болзор соонь дүүргэжэ, Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсохондоо абаһан уялгануудаа үнэн хэрэгээр баталжа, хэлэһэн үгэдөө хүрөөд байхадаа, манай аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд саашадаа улам эршэтэйгээр ажаллаха, хүдөө ажалай намарай үеын үлэгшэ хэмжээнүүдые саг соонь шиидхэхэ, 1945 оной илалтын жэлые амжалтатайгаар үдэшэхэ, мүн адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые эрхимээр үнгэргэн, малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбые зүһэн бүрэеэр дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэеэр бээе уялгалбад.

Иигээд байхадаа, энэ уялгануудаа таряахуряалга ба гүрэндэ тушаалга шэнгеэр дүүргэхын түлөө колхоз, колхозник бүхэн мүнөөнһөө тэмсэжэ эхилбэ.

Л. ПЕТИНОВ, ВКП(б)-гэй Закаменай айкомой секретарь.

ОКТЯБРИИН УРДА ТЭЭХИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МУРЫСӨӨН

АБАҺАН УЯЛГАНУУДАА ТҮРҮҮШҮҮЛ ШЭНГЕЭР ДҮҮРГЭХЭ

Улан-Удын ПВРЗ-гэй бүхы коллективүүдээр агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин XXVIII жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр утаха нэгэн зорилготойгоор Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөнэй долгин үдэр ерэхэ тудам үргэдэнэ. Энэ мүрысөөндэ оролсоогүй хүдэлмэришэн, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад байхагүй гэхэдэ үлүү юумэ болохогүй.

Хаана тус мүрысөөе һайнаар эмхидхэнэб, тэндэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан түрүүнүүд олошорно. Жэшээлхэдэ, котельнэ цехын коллективэйхид октябрь һарын түрүүшын арбан үдэр соо хэхэ даалгабаряа холо үлүүлэн дүүргэхэһөө гадна, бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые нилээдгүй һайжаруулжа шадаа. Тэрэшэлэн кузнечнэ цехын хүдэлмэришэн ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд өөһэд дээрээ даажа абаһан социалистическэ уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ, заводойнгоо коллективүүд соо түрүү һуури эзэлжэ ябанад. Дээрэ дурсагдаһан түрүү цехүүдын командирнууд болбол мүрысөөе үргэнөөр эрхилхэ тушаа нитэ-ойлгууламжын хүдэлмэрине коллективэйнгээ дунда үргэн далайсатайгаар ябуулжа байха юм.

Паровозо-механическа цехын коллективэйхид энэ мүрысөөндэ оролсоходоо октябрь һарынгаа программые болзорһоонь урид гү, али октябриин 25-да 100 процент дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абаад, паровозуудые заһабарилхада хэрэглэгдэхэ элдэб детальнуудые бэлэдхэхэ даалгабаряа муу бэшээр дүүргэжэ байха зуураа социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо бэе дээрээ даажа абаһан уялгануудайнгаа дүүргэлтые үдэр бүри шалгажа, мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн командирнууд болон хүдэлмэришэндэ үнэтэ шан үгэдэг болонхой.

Тус коллективэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ мастер нүхэр Багидаевагай хүтэлбэрилдэг группа түрүүлжэ ябана. Энэ группын бүхы хүдэлмэришэд үдэрэйнгөө даалгабарине ходоодоо үлүүлэн дүүргэжэ байнад. Мүн голодоһо гаргаха гү, али ажалай жаяг заршамые эбдэхэ гэхэ мэтын ябадал эндэ үзэгдэнэгүй.

Паровоз-хабсаралгын цехтэ хүдэлмэрилдэг мастер нүхэр Наумов болбол өөрынгөө халаан соо үйлэдбэрэйн үндэр бүтээсэнүүдые түйлахаһаа гадна, партийно-политическэ болон агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрине үргэнөөр эрхилжэ, агитатор болоһон нэрээргэсэ хүндэтэйгөөр дүүргэнэ. Тус цехын хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд барандаа шахуу өөһэд хоорондоо мүрысэхэ зуураа тус-тус бүридөө социалистическэ уялгануудые абажа, мүрысөөнэй долгине үдэр ерэхэ тудам үшөө үргэдхэжэ байнад.

Гэбэшье, тус заводой зарим коллективүүд болбол социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо бэе дээрээ даажа абаһан уялгануудаа тон хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байха юм. Жэшээнь, нүхэр Белоусов командиртай цехын коллектив социалистическэ мүрысөөндэ эгээн гээгдэнги һуури эзэлжэ ябана. Тэд энэ байдалыень хаража мэдэжэ байбашье һаа, тэндэхи партийна, комсомольско болон профсоюзай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Попов, Дубович болон Крылов гэгшэд энэ байдалые усадхаха талаар ямаршье эмхидхэлэй хүдэлмэри хэнэгүй.

Тэрээнһээ гадна, энэ цехын хүдэлмэришэн барандаа социалистическэ мүрысөөндэ оролсоогүй байнаар. Тус цехын 110 хүдэлмэришэнһөө, өөһэд дээрээ социалистическэ уялгануудые абажа, мүрысөөндэ райхан гэжэ 22 хүн оролсобо. Гэхэ зуура, тус цехын профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Мирошникова гэгшэ энэ байдалые ойрын сагта усадхажа, мүрысөөнэй долгине үшөө үргэдхэхэ талаар ямаршье хүдэлмэри хэдэггүй байхань саашадаа тэсэмээр бэшэ болоно.

Социалистическэ мүрысөөниие эрхилхэ талаар арматурна цехын коллективэйхид баһал муугаар хүдэлмэрилжэ байха юм. Энэ коллективэй хүдэлмэришэнһөө оройдоо 10 хүн мүрысөөндэ оролсожо, социалистическэ уялгануудые бэе дээрээ даажа абабашье һаа, тэрээнээ тиимэ гэшэгүй муугаар бэелүүлжэ байһан баримтанууд бии. Тус цехын начальник нүхэр Ягодин ба партийна эхин организациин секретарь нүхэр Шапхоев гэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэридэхи ехэхэн алдуу эндүүнүүдые дары усадхаха талаар юушье хэдэггүй байхань угаа гайхалтай.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин XXVIII жэлэй түүхэтэ Үдэр ойротожо байна. Тиимэһээ дээрэ дурсагдаһан гээгдэжэ ябаһан цехын коллективүүд болбол социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан зэд-шуудхалгын болон бусад цехүүдһээ жэшээ абажа, өөһэдынгөө хүдэлмэридэхи алдуу эндүүнүүдые ойрын үдэртэ усадхаха бээ гэжэ найдагдана.

Түбхын түрүүнэ, әлэ гээгдэжэ ябаһан цехын хүдэлмэришэн, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад болбол стахановско вахтда жагсажа, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйлажа, Агуухэ һайндэрые тэмдэглэхэ ёһотой.

Г. НИМБУЕВ.

Сомонуудай республиканска социалистическэ мүрысөөндэ илажа, Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан тугые барижа ябаһан Иволгын аймагай, Гильбирын сомоной Совет СССР-эй Верховно Соведтэ хэхэ һунгалтануудта бэлэдхэжэ эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Энэ түрүү сомоной соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ депутат нүхэр Жамсаран Будаевич **Тогочиев** ба тэрэ сомсоведэй гүйсэдкомой секретарь Цырендулма **Будажапова**.

А. Поповой фото.

СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУД ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

Иволгын аймагай колхозууд үдэжэ байһан адууһа малдаа үбэлэй үедэ элбэг дэлбэгээр хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр.

Манай эндэхи колхозууд болбол табан үдэрэй туршада 6.660 центнер үбһэ тэжээл, 1.000 шахуу центнер силос, 1.200 центнер хулһа болон 400 центнер набша намаа нэмэлтэ болгон бэлэдхэхэ түсэбтэй байһан аад, энээнээ нилээдгүй һайнаар дүүргэжэ байнад. Һүүлэй мэдээгээр болоходоо аймагай олонхи колхозууд үбһэ тэжээл нэмэжэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри дээрэ бүхы малажалай фермэнүүд дээрэ ажалладаг колхозникуудые, мүн тариан ажалай хүдэлмэриһөө сүлөө гараһан эрэгтэй эмэгтэй колхозникуудые энэ хүдэлмэридэ олоор табижа, эршэмтэй шангаа ажал хэжэ эхилбэ.

Эндэ ажалшадай депутадуудай сельскэ ба сомонуудай Соведүүдэй депутадууд болбол эдибхитэйгээр хабаадалсана. Гильбирын сомоной Ленинэй, Кировэй болон Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозууд үбһэ тэжээл нэмэжэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри дээрэ 30-һаа 40 хүн хүртэр табинхай. Эдэнэрэй дунда тус сомоной Соведэй депутадууд, мүн тэрэшэлэн эдибхитэд эршэмтэй шангаар хүдэлмэрилнэ.

Тус сомоной Совет болбол ажалшадай депутадуудай сельскэ ба сомонуудай Соведүүдэй республиканска социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй дамжуулгын Улаан туг ба 5.000 түхэриг үнэтэ шан абаһан байгаа. Тиин энэ түрүү һууриян саашадань алдахагүйн түлөө нэрлэгдэһэн Соведэй депутадууд болон эдибхитэд болбол Исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ж. Будаев түрүүтэйгээр нитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэрине пунгагшадайнгаа дунда үргэнөөр эрхилжэ, тэдэнэрые ажал хүдэлмэри дээрээ амжалта түйлаха тээшэнь үдэр бүри урмашуулан хүтэлбэрилнэ.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри дээрэ ажалладаг эрэгтэй эмэгтэй колхозникуудай дунда Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөнэй долгин үдэрһөө үдэр өргөн үргэдэжэ, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйлаһаг стахановецуудай тоо олошоржо байха юм. Энэ хүдэлмэридэг колхозникуудые звено ба группа болгон таһалаад, тэдэнэрые ажалшадай Соведэй депутадууд хүтэлбэрилжэ ябана.

Тэрэшэлэн Оронгын сомоной «Красный Оронгой» гэжэ хүдөө ажалай артелиин гэшүүд адууһа малдаа үбһэ тэжээл нэмэжэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри дээрэ эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, социалистическэ мүрысөөнэй сог залиие бадаруулна. Мүнөө тус колхозой 50 гаран гэшүүд энэ хүдэлмэридэ хабаадалсажа, даалгабарита нормоё холо үлүүлэн дүүргэжэ байнад. Тиимэһээ дээрэ дурсагдаһан колхозууд болбол шэрүүн хүйтэн үбэлэй үедэ адууһа малдаа элбэг дэлбэгээр хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ байһаниинь ямаршье ажаг һэжэг байхагүй.

Тэрээнһээ гадна, сельскэ ба сомоной Соведүүдэй болон тэрэнэй депутадуудай үмэнэ тон харюусалгатай үе ерэбэ. Юундэб гэхэдэ, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада хаа-хаанагүй эрхим һайлаар, энэ гэһээр бэлэдхэхэ хэрэгтэ нютагуудтахи Соведүүдэй депутадууд болбол ехэхэн харюусалгатай ба хүндэтэй үүргэнүүдые эзэлхэ байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Ушар иимэһээ сомоной Соведүүд болбол социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгануудаа шэнээр хараалжа, тэрээн соогоо энэ шухала хүдэлмэрине жэшээтэ һайнаар үнгэргэхэ тушаа тусхай пунктнуудые абаад, саашадаа Соведүүдэй хоорондохи республиканска социалистическэ мүрысөөние үшөө үргэнөөр эрхилхэ үүргэтэй болоо.

Түбхын түрүүнэ, һунгагша тоо бүридхэлые энэ гэһээр тодо һонороор абаха ябадал гүрэн түрын удхашанартай хэрэг болоо. Мүнөө «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүрим» газетэнүүдэй хуудаһануудта толилогдобо. Тиимэһээ энэ түүхэтэ документтэй бүхы ажалшадые гүнзэгыгөөр танилсуулха хэрэг болбол сомоной Соведүүдэй депутадуудай үүргэ мүн.

Сомоной Соведэй депутадууд болбол өөрынгөө һунгуулиин участогууд дээрэ гаража, һунгагшадайнгаа үмэнэ тэдэнэрэй захилтые хэрзэргээр дүүргэжэ байһан тушаагаа тоосожо үгэхэнь тон шухала. Энэ хүдэлмэридэнь нютагуудтахи партийна ба комсомольско организацинууд халуун туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй.

И. БУДАЕВ, Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ

ГРУЗИ

Пангин түүхэтэ Грузи,
Нарата арюун нэрээрнни
Залуу бурят поэдэй
Золто шүлэгүүд нээгдэбэ.

Түргэн Терегэй эрьедэ
Түрэһэн гараһан бэшэшье һаам,
Холын Грузи, сэдьхэлдэм
Хододоо һайхан һанагдааш.

Үүлэтэй саһата орьёлоороо
Үглөөнэй мүшэдые халхалдаг,
Бүргэдэй дүгы—үндэрнүүд
Бүхэ нойроор һажанхайт.

Саянтайм түрэл үндэрэй
Сагаан шулуун хүхэнүүдэй
Алмаз эрдэни тобшонууднаа
Алтан дуһал таһардаггүй.

Хөөһэ сахарин шуумайдаг
Хөөрдэм яруу горхоууд
Ууртай харанхы хабшалһааш
Урасан дуугаа захална.

Һэргэг бүгын үндалдаг
Һэрюун гэрэл уһануудай
Дарьял хабшал бууһадань
Далита шубууд хүсэдэггүй.

Үндэр архаг шулуудай
Үбсүүн дээгүүр харайдаг
Мүнхэ дошхон горхоууд
Мүнгэн тахяа элеэнэл.

Хадын нюрганда умайтай
Хара нюдэтэ басагадыш
Наадаша сэнхир тэнгэри
Наран уралаар тааланал.

Домбо бариһан басагадайш
Доошоо буухые харахадаа
Жэгдэхэн шэнхинүүр дуунуудаа
Жэргэмэлнүүд эхилнэд.

Хэтэдээ ногоон Грузиин
Хэрэмтэ үндэрнүүдэй хаяада
Арад зоной ургууһан
Алим жэмэсэй далай бии.

Амитанай нюдэ жаргуулдаг
Амтан әдеэтэ жэмэсүүдшни
Малшан баян бурядайм
Магтаал дуунда алдаршаг.

Гал улаан жэмэстэш
Гараа дайсад һарбайгаад
Хүсэтэ Грузиин кинжаалаар
Хүзүүгээрээ тайруулшоо.

Харьялаа ногоон нефтинеш
Харин дайсад ууһайб гээд,
Түргэн далита һомонһоош
«Түрэһэн хэрэгээ» бүтээшоо:

Сахюур нангин үндэрыш
Солдат хүлөөр дабахам гээд,
Хамхаран унаһан шулуунаар
Хабшал шэглэн зангиршоо.

Шанга буудаг туруунһаа
Сахилгаан ошоёо сэсэрүүлээт,
Доороо дайсадые дэбһээшэ
Дошхон хурдан адуудтайш.

Үлгытэйһээ эхилжэ
Үнэтэ кинжаалаар наадаһан,
Арадай хэрэгтэ үнэншэ
Арсалан зоригто хүбүүдтэйш.

Дээрэ хадаһаа мүндэлөөд
Дэбхэрэн буудаг мүрнүүдтэя
Үльгэр домогууд аялгаяа
Үндэр табсанһаа залгуулнал.

Хадаһаа эхитэй горходтол
Хурдан гүйдэг ухаатай
Магтаал дууша поэдүүдш
Мянга наһаяа наһалнал.

Олон зуугаад зохёолшодой
Одон эсэгэ Маяковскиин
Эдир багын үдэрнүүд
Энгэр дээрэш үнгэрөөд.

Эсэгэ оронойм арадуудай
Энхэ жаргалые зохёогшо түү
Гүнзэгы тунгалаг ухаатай
Грузиин эхэһээ түрэһэн юм.

Агуу вождь Сталиниие
Альган дээрээ тэнжээһэн
Арадуудай хабар—Грузиие
Агуу дуундаа хүндэлнэм.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕ

Аяар холын Ахын аймагта

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой тусхай шиидхэбэрниин ёһоор Бурят-Монгол гүрэнэй Ленинэй ордента театр болбол Ахын аймагта 4 хүниие уран һайханай бригада болгожо, хуряалгын үе соо колхозникуудай дунда зүжэг наада харуулхаар гаргаһан байгаа.

Энэ бригада болбол август һарада гараад ута замайнгаа зарьмыень түмэр харгыгаар, автомашинаар ба эмээл мориёор ябаһан байха. Харгыда ябажа ябахадаа, зарим үедэ хоёр моридой һэлгэлдэжэ гарахын аргагүй һүбаса харгыгаар, эгээ үндэр дэбаануудай эрмэгээр, хүбшын оройн хүхэлбэ намаг соогуур саһа бороон хоёрто хүхэ бөөри болтороо нэбтэрээд, ябагдаха сагууд үзэгдөө һэн.

Тиибэшье хэзээ сагта мартагдашагүй, юрэ бэшэ гайхамшаг һайхан, зүрхэ сэдьхэл баярлама, хаража ханамаар бэшэ, үльгэр түүхэдэ хэлсэгдэдэг ба уран һайхан зурагта зурагдадаг, тэнгэриие хадхама орьёл үндэр һарьдаг уулануud, хангил хабсагайнууд, элдэбын зэрлиг ангууд орошон байхань гайхамшаг һайхан байна. Энээниие һайхашаан бэшэхэ үгэшье олдохоор бэшэ.

Иимэ газараар ябагдажа зорноо зорилгодоо—Ахын аймаг хүрөөбди. Аймагай ба колхозой хүтэлбэрилэгшэд ехэ хүндэтэйгөөр хүлеэжэ ядан, халуун дулаанаар угтажа абаа һэн. Тэндэхи зоной һуудал ехэ таруу, зарим колхозой фермэнүүд 250 модо холотой байдаг. Тиибэ яабашье Ахын аймагай бүхы колхозникуудта бултандань концерт-наада харуулһан байнабди. Аян замай ехэ бэрхэшээлтэй дээрэһээ оройдоо дүрбэхэн хүниие бригада болгожо гаргаһан байна. Концертын программада искусствын хамаг бүхы зүйлнүүд ороһон байба.

Жэшээлхэдэ, хоёр скетч, «Хоёр һуни» ба «Бэри» гэжэ нэгэ үзэгдэлтэй комединүүд, хуур лимбэнүүдээр наадаха, мүн хуууртай ба лимбэтэй хамта нийлүүлэн дуулаха, уран зохёол уншаха, янза бүриин танцанууд, колхозой ударнигууд ба стахановецуудые магтан дуулаһан магтаал-дуунууд гэхэ мэтээр 10 хүнэй дүүргэхэ дүүрэн хоёр часай программые оройдоо дүрбэхэн хүндэ дүүргэхэдэ нилээд хүндэ, эсэбэритэй байгаа һэн.

Колхозникууд концерт-наадые харахадаа гандаһан газарта хура борооной ороһоной һүүлээр ургаса ногооной сэсэглэһэн набшаһа намаа шэнгеэр, тон ехэ һонирхон баярлаба. Тиихэдээ «Бурят-Монгол арадай удхаараа социалистическэ ба формоороо национальна искусство мандаха дабшаха болтогой!». «Ленинско-Сталинска национальна политикын ашаа үрэ энэ гээшэ» гэһэн үгэнүүдые тэндэхи зоной хэлэхые дуулаһан бай...
бди.

Бага үхибүүдһээ эхилээд үбг...
хүгшэд хүртэрөө нааданда харуу...
һан зүйлнүүдые дабтан дабт...
хэлсэжэ байха болоод, марташ...
ходоодоо хөөрэлдэжэ байдаг. Зари...
даа манай наадые хоёр гурба дах...
һонирхон харадаг байба. 60—7...
модоной газарта бидэниие хүн...
лэн үдэшэн мордохуулһан бай...
Иимэ хүндэшэ зонуудаар ман...
бригадын нүхэд инаглан хөөрэл...
нютаг нютагайнгаа заншал байд...
тай танилсадаг байгаа. Тараха мо...
доходо болоходоо инаглан танилсаһ...
зүрхэ сэдьхэлнүүдынь хахаса...
ядан байба.

Тиихэ зуураа, энээнһээ хойш...
жэлдээ хоёр гурба дахин ерэж...
улам һайхан уран наадануу...
заха холынгоо бидэндэ асар...
баясуулхытнай хүлеэн байха...
гэжэ хэдэ-хэдэн дабтан дабтан з...
хиһан байгаа.

Манай театрай бүлэг артистну...
анха түрүүн ошожо, бурядай и...
кусствые харуулаад шухала хэр...
бүтээжэ эхилбэ гээшэ ха. Тэн...
уран һайхан искусствые хара...
дура хүсэл тон ехэ. Тиимэ дээр...
һээ агуу ехэ ород арадай искусс...
вые харуулха гээшэ эхин түрү...
шын шухала хэрэг мүн.

Ород театр ба гүрэнэй филарм...
ни болон искусствые эрхилдэг б...
шэ бэшэ газарнууд саг сагтаа о...
жо, уран һайхан искусствын д...
жые абаашажа харуулхань ...
шухала.

РСФСР-эй габьяата артис
Ч. ГЕНИНО

ХРОНИКО

БМАССР-эй Арадай Комиссар...
рай Совет болбол нүхэр **Н. М. Х...**
лахановые БМАССР-эй СНК-гэй ...
рэгүүдые эрхилэгшын орлогш...
уялгаһаа сүлөөлбэ.

* * *

БМАССР-эй Совнарком бол...
нүхэр **Н. А. Петровые** БМАССР...
Арадай Комиссарнарай Соведэй ...
рэгүүдые эрхилэгшын орлогш...
томилбо.

Намартаа ба үбэлдөө сабшалан хадалан дээрэ юу хэхэ хэрэгтэйб

Энэ зун үбһэ ногоо сабшажа абаха ябадалда манай республика дотор сагай уларилай байдал тиимэ таатай зохид байгаагүй һэн. Хабар байхада уһа мүрэнүүдэй үерлөөгүй байһан ба июнь һара соо гандаһан дээрэһээ, нёдондонойхиио орходоо бага үбһэ хуряаһан байна. Олоншог колхозууд өөһэдтөө хэрэгтэй үбһэ тэжээлые хүсэд дүүрэн абажа шадаагүй байшоо.

Тиибэ-яабашье үбһэ тэжээл хүсэлөөр суглуулжа абаагүйн гол шалтагааниинь гансал сагай уларил гэжэ хэлэхэ болоо юм һаа, зүб бэшэ байхал даа. Дэлхэйн байгаалиие гайхамшаг бэрхээр шэнэдхэн хубилгагша И. В. Мичурин болбол дэлхэйн байгаалиһаа үршөөл хайра үгэхыень хүлеэжэ байха бэшэ, харин тэрэнэй юу үгэжэ шадаха байһыень абаха ёһотойбди гэжэ хэлэһэн байна. Тиигэжэ хайшан гээд дэлхэйн байгаалиһаа һанаһан юумээ абажа болохо байһан тухай агротехникын заабаринууд бидэниие һургана, зүгөөр энэ жэлдэ агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд хүсэд һайнаар бэелүүлэгдээгүй байба. Илангаяа сабшалан-хадалан дээрэхи бог буртаг зүйлнүүдые болон харганаа бургааһануудые сэбэрлэхэ ябадалда түсэб зохёохо болон тэрэниие дүүргэхэ ябадалда эдибхи зохихогүй ябадалнууд гаратаг болэй.

Энэ хүдэлмэрине һайнаар хэжэ шадабал, эрхим ашаа үрэнүүдые үгэжэ шадахаар тиимэ хоёр сезон байха юм гэбэл: отолгодожо хаягдаһан харганаа бургааһануудай үндэһэниинь дахяад ургажа шадахагүй сагынь—намарай ба хабарай сагууд болоно. Энэ үедэ бүхэли зун соо суглуулаад байһан ургамалай тэжээлынь болохо—зүйлнүүд үндэһэндөө сугларанхай байдаг юм. Намарай сагта харганаа-бургааһануудые отолжо сэбэрлэхэ гээшэ яахадаа һайн байха юм гэхэдэ: хабарай сагай болоод байхада шухала хэрэгтэй хүдэлмэриин хүсые һаатуулхагүй байна.

Модоной түгэсэгһөө дахяад пэнээр эшэ гаража ургахагүйн тулада, газар соо булагданхай байха эшэһээнь доогуур отолжо хаяха хэрэгтэй. Тиихэдээ харганаа-бургааһанай үндэһыень малтажа хаяха хүдэлмэрине бүхэли намартаа үбэл болтор хэжэ болохо юм. Зүгөөр, намаг болоһон газарта зунай сагта иимэ хүдэлмэрине хэхэдэ угаа бэрхэтэй байха. Эхин түрүүн тиимэ харганаа-бургааһануудай түгэсэгүүд зундаа—үбһэ сабшаха үедэ отологдожо хаягдадаг байха. Хэрбээ тэрэ эшэнь дахяад ургаа юм хадань, намартаа нэгэ гү, али хоёр дахин отолжо хаяха ушартай.

Сабшалан хадалангай үбһэ ногооое ехээр ургуулха шухала хэмжээн юу байнаб гэхэдэ: намарай хүйтэн болохоһоо урда тээ хоёр недели болоогүй байхада газарай уһалха ябадал болоно. Иигэжэ уһалхада үбһэ ногооной ургажа бэежэхэ ябадалые 10—15 үдэрөөр түргэдхэдэг юм гэжэ удаа зон хэража мэдэһэн байха юм. Тэрэнь юун гээшэб гэхэдэ: намартаа сабшалангаа уһалхада юрын болзорһоо хоёр недели урда тээ үбһэнэй хүдэлмэрине дүүргэжэ тарлахуряалгада орохо арга олгохо байна. Тэрээнһээ гадна, намартаа газараа уһалха гээшэ огород гэхэ мэтые уһалхын тулада уһанай хэрэглэгдэдэггүй сагта хэгдэхэ байнаб шуу. Туршалга хэдэг албан газарнуудай болон зарим нэгэн луговодуудай ажаглажа хараһан дээрэһээ хэлэхэ юм болоо һаа хабартаа сабшалан хадалангые уһалха хүдэлмэрине февраль һарын дүүрэхэ багта ба май һара соо хэхэдэ һайн байха. Энэ хадаа яахадаа тиимэ шухала байха юм гэхэдэ хабартаа эртэ хүйтэн байһан дээрэһээ үбһэ ногооной ургаса һаатадаг байнабшуу.

Зундаа сабшажа абаагүй байһан газар дээрэхи үбһэ ногооое намарай сагта суглуулжа абаха хэрэгтэй. Зүгөөр, намар болоһон хойно суглуулжа абаһан үбһэн шэмэ шанарайнгаа талаар. һолоомотой адлирхуу байдаг юм, зүгөөр тэрэниие суглуулжа абаха хэрэгтэй, яахадааб гэхэдэ үбһэ тэжээлэй нөөсэ ехэ болохо ушартай.

Шэнгэн ногоо ургадаг боложо хуушарһан газарта намартаа таримал ногоо тариха хэрэгтэй. Тиихын тулада бури дулаан байхада сабшалангай газарые хара болтор борнойлоод, борнойлхо үедөө газарта тэжээл үгэжэ утэгжүүлхэ. Һүүлээрынь хүйтэн болохоһоо түрүүн гү, али хабар эртэ хоёр-гурба дахин борнойлхо хэрэгтэй. Мүн тиигэжэ харганаа бургааһыень арилгаһан ба шулуу гэхэ мэтые түүһэн газарта нюсэгэн газарта тарилга хэхэ зэргэтэй.

Сабшалан хадалангай ургаса ногооень ехэ болгохын тулада тиимэ тэжээл үгэхэ хэрэгтэй.

Сабшалан хадалангай ургаса ногооое ехэ болгохын тулада үбэлэй сагташье угаа олон шухала хүдэлмэринүүд хэгдэхэ ёһотой. Хабарай тарилгын үедэ хүдэлмэрине һаатуулхагүйн тулада, наг шэбхээе үбэлэй сагта зөөжэ гаргаад, тэрэниие ехэ ехээр обоолхо хэрэгтэй. Үжеэгүй шэнэ шэбхэ хадаа сабшалан хадалан дээрэ тараахада тиимэ ехэ ашаа үрэ үгэдэггүй байха юм. Ушарынь хадаа тэрээн соо үбһэ үрмэдэһэнэй үрэнүүд байдаг хадаа, тэрэнь муугаар бутардаг балардаг байна.

Наг шэбхые зөөжэ гаргахын хажуугаар луговодческо звенонууд минеральна утэгжүүлгэнүүдэй эрхимүүдэйнь нэгэн болохо—үнэһэ суглуулха ёһотой.

Манай республика дотор сабшалан хадалангай ургаса ногооое ехэ болгохын түлөө тэмсэлдэ айхабтар шухала хэмжээ-ябуулга юун байнаб гэхэдэ, газарай хүрьһэн соо шииг нойто ехэ байлгаха хэрэгтэй. Тиихын тулада үбэлдөө саһа тогтоохо шухала хэрэгтэй байна. Тэрэ хадаа тариянай газарта али тухай шухала хэрэгтэй байһандаал али сабшалангай газарта хэрэгтэй болодог юм. Илангаяа добо газарта саһа тогтоохо хэрэгтэй.

Дүй дүршэл дээрһээ хараад үзэхэдэ, сабшалан хадалан дээрэ тошон гаража тогтоохо гээшэ айхабтар шухала байдаг юм. Тиихын тулада намарай сагта гол горьхонуудые хүндэлэн хаалта-боолто хэжэ уһа халяаха хэрэгтэй. Намар бури дулаан байхада тиимэ түхеэрэлгэ хээд үбэлдөө тэгшэ жэгдээр уһанай таража хүрэхын хойноһоо ажаглажа хараха хэрэгтэй.

Үбэлэй сагта тэрэ уһа халяажа тошо гаргахын тулада һургаагуудые бэлдэхэ, сабшалан хадалангые хашаалха хорёолхо хэрэгтэй юм. Тэрэ зорилгоор, хабар эртэ адуу малай сабшалан хадалан дээгүүр бэлшэжэ түйбэхэ сагһаа түрүүн, хашаа-хорёогоо бариха хэрэгтэй. Тиигээгүй юм һаа сабшалангай газар ехээр муудадаг юм. Луговодческо звенонуудай барижа ябаха зэмсэг хэрэгсэлнүүд гээшэ тиимэ түбэгтэй бэрхэ бэшэ юм. Зүгөөр үбэлэй сагта тэрэниие һайнаар түхеэрхэ ба заһаха хэрэгтэй. Герасимовска звенонуудай гэшүүд колхозойнгоо правленитэй хамта сабшалан хадалангаа һайжаруулха жэлэй түсэб зохёожо, тэрэниие дүүргэхын түлөө бэлэдхэл түхеэрэлгэ хэхэ ёһотой.

Түсэбөө бараг һайнаар дүүргэхэ бэлэдхэл хэхэһээ гадна, агротехникые шудалха кружогуудта луговодууд һуралсаа хадань һайн байха һэн. Хүдөө нютагуудта кружогуудай хүдэлмэри ябуулха болоод, занятинуудые һайнаар хэхэ хүдэлмэридэ хүдөө ажалай специалистнууд болоод багшанарые хабадуулжа туһалуулха хэрэгтэй. Социалистическэ малажалые саг үргэлжэ өөдэнь дэбжүүлжэ байхын тулада үбһэ тэжээл элбэг ехээр хэрэгтэй болохо байһан хадань энэ четын ажал хүдэлмэрине хэхэнь айхабтар шухала байна.

В. КУЗНЕЦОВ, биологическа науконуудай кандидат.

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛСАНО

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ редактора—23. АТС—1.80. зам. ответ. редактора—7.89, ответ. секретаря—3.23. отделов: партийной жизни и промышленности—7.89, сельского хозяйства—6.03, писем и переводов—6.03 (2 зв); объявлений—2.61 (2 зв.).

Н-03157. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.